

**Briuselis, 2024 m. lapkričio 28 d.
(OR. en)**

16343/24

LIMITE

JAI 1782

PRANEŠIMAS DĖL „A“ PUNKTO

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Tarybai

Ankstesnio
dokumento Nr.: 15932/24, 16319/24

Dalykas: Teisėkūros ir veiksmų planavimo laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje
strateginės gairės
– Patvirtinimas

1. 2024 m. lapkričio 27 d. Nuolatinių atstovų komitetas susitarė dėl priede išdėstyto Teisėkūros ir veiksmų planavimo laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje strateginių gairių projekto.
2. Tarybos (teisingumas ir vidaus reikalai, 2024 m. gruodžio 12 d.) prašoma patvirtinti šias strategines gaires.

Teisėkūros ir veiksmų planavimo laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje

STRATEGINIŲ GAIRIŲ PROJEKTAS

Sutartyje numatytos strateginės gairės yra svarbi priemonė formuojant ES politikos kryptį laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje.

Naujojoje strateginėje darbotvarkėje pateikiamos gairės, o ES institucijos raginamos įgyvendinti šiuos prioritetus per kitą teisėkūros ciklą, laikantis institucijų įgaliojimų pusiausvyros, kaip nustatyta Sutartyse, ir kompetencijos suteikimo, subsidiarumo bei proporcingumo principų.

Kaip įtvirtinta ES sutarties 2 straipsnyje, Europos Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Pagarbos teisei valstybei, pagrindinėms teisėms, įtvirtintoms Pagrindinių teisių chartijoje, ir demokratinėms vertybėms išlaikymas, taip pat Teisingumo Teismo jurisprudencijos laikymasis išliks vienu iš pagrindinių laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės veikimo principų.

Europos Sąjungoje užtikrinama laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė, kurioje gerbiamos pagrindinės teisės bei skirtingos valstybių narių teisinės sistemos ir tradicijos. Tokia erdvė reiškia, kad nevykdoma asmenų kontrolė kertant vidaus sienas, taip pat tai reiškia, kad laikomasi bendros prieglobsčio, imigracijos ir išorės sienų politikos, grindžiamos solidarumo ir teisingo atsakomybės pasidalijimo tarp valstybių narių principu, įskaitant jo finansines pasekmes. Ji stengiasi užtikrinti aukštą saugumo lygį prevencijos bei kovos su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu, rasizmu ir ksenofobija, taip pat terorizmu, radikalizacija ir smurtiniu ekstremizmu priemonėmis, be kita ko, stiprindama tarpvalstybinį teisėsaugos ir teisminį bendradarbiavimą, kartu nedarydama poveikio valstybių narių pareigų, susijusių su viešosios tvarkos palaikymu, vykdymui ir visų pirma gerbdama jų atsakomybę užtikrinti vidaus saugumą.

Atsižvelgiant į tai, artimiausiais metais dirbant laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės srityje bus vadovaujama šiomis strateginėmis teisėkūros ir veiksmų planavimo gairėmis:

1. Per pastarąją kadenciją daug nuveikta siekiant formuoti politiką, kuria būtų užtikrintas laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės veikimas. Dabar daugiausia pastangų reikėtų sutelkti į nuoseklų ir veiksmingą priimtų teisės aktų ir politikos priemonių įgyvendinimą, visapusiškai bendradarbiaujant su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir išlaikant aukštą tarpusavio pasitikėjimo lygį. Tuo pat metu ES toliau laikysis į ateitį orientuotos vizijos, kad galėtų spręsti nuolatinius ir būsimus iššūkius, užtikrindama ES pasirengimą bei gebėjimą prisitaikyti prie šiandienos ir ateities realijų – sparčiai kintančios geopolitinės, saugumo, migracijos, technologinės ir ekonominės aplinkos.
2. Bus labai svarbu užtikrinti, kad įgyvendinimas, būsimi užmojai ir didesni valstybių narių įsipareigojimai būtų pagrįsti ES lėšomis. Kaip atspindėta 2024–2029 m. strateginėje darbotvarkėje ir neužbėgant už akių būsimoms deryboms, šie prioritetai turės būti atspindėti kitoje Sąjungos daugiametėje finansinėje programoje, užtikrinant, kad ES biudžetas būtų tinkamas ateičiai ir kad į Europai kylančius iššūkius būtų duotas Europos atsakas.
3. Reikia pabrėžti laisvo asmenų judėjimo, kuris yra viena iš keturių laisvių, svarbą. Gerai veikianti Šengeno erdvė yra bendro intereso klausimas, kurio kontekste visi veiksmai bus sutelkti į mūsų piliečių laisvę ir saugumą. ES užtikrins aukšto lygio saugumą, visų pirma vykdydama išorės sienų kontrolę, taip pat bendradarbiaudama su valstybių narių institucijomis, atsakingomis už saugumą ir migraciją. Reikia priminti, kad svarbu užtikrinti tinkamą Šengeno erdvės veikimą pagal peržiūrėtą Šengeno sienų kodeksą. Vidaus sienų kontrolės atnaujinimas tebėra laikina krašutinė priemonė, reikalinga ir proporcinga nustatytai grėsmei, ir suteikia valstybėms narėms erdvės vidaus saugumui užtikrinti pagal Šengeno *acquis*.

4. Kad būtų užtikrintas veiksmingas ir efektyvus erdvės be vidaus sienų kontrolės veikimas, taip pat jos vieningumas ir darna, kaip esminis laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės elementas, Taryba, glaudžiai bendradarbiaudama su kitomis institucijomis ir atitinkamomis agentūromis, turėtų toliau stiprinti Šengeno erdvės valdymą, taip pat jos reguliavimo sistemos plėtojimą ir įgyvendinimą, kartu visapusiškai atsižvelgdama į teisingumo ir vidaus reikalų protokolus ir Šengeno tarybos vaidmenį, taip pat į konkrečią asocijuotųjų Šengeno šalių poziciją. Be to, reikia sutelkti dėmesį į strategiškesnes diskusijas, įskaitant tolesnę operatyvinę veiklą, susijusią su nustatytais trūkumais.
5. Europos integruotas sienų valdymas yra itin svarbus siekiant užtikrinti visapusiškai veikiančią Šengeno erdvę, be kita ko, pažabojant neteisėtą sienos kirtimą ir neteisėtą judėjimą tarp valstybių narių, kovojant su piktnaudžiavimu ir užkertant jam kelią. Valstybės narės, o ne neteisėtai žmonės gabenantys asmenys ar priešiški išorės subjektai sprendžia, kas atvyksta į Europą, ir Sąjunga turi sutelkti visas turimas priemones, kad padėtų užtikrinti valstybėms narėms tenkančią pagrindinę atsakomybę už išorės sienų apsaugą ir saugumo užtikrinimą. Šiuo tikslu labai svarbu valdyti ir toliau tobulinti vieną moderniausių ir veiksmingiausių pasaulyje sienų valdymo prie išorės sienų sistemų. Turėtų būti daroma pažanga rengiant bendrus minimaliuosius sienų stebėjimo standartus.
6. Sąveikumu skatinamas abipusis keitimasis informacija ir taip pat labai prisidedama prie terorizmo ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn. Europos Sąjunga tebėra įsipareigojusi administruoti ir toliau tobulinti išorės sienų valdymo sistemas, taip pat decentralizuotas keitimosi informacija teisėsaugos srityje sistemas, kurios taps dar stipresnės palaipsniui pradėjus eksploatuoti įvairius visiškai sąveikios IT architektūros, suderintos su pagrindinėmis teisėmis ir visų pirma asmens duomenų apsaugos nuostatomis, komponentus.

7. Tuo pat metu strategiškiau naudojant Sąjungos vizų politiką, bus prisidėta prie Šengeno erdvės atsparumo, visų pirma siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui ES vizų režimu, taip pat tinkamai pasinaudoti ES įtaka trečiųjų valstybių atžvilgiu. Šiuo tikslu turėtų būti parengta nauja ES vizų politikos strategija ir Komisijos prašoma ją rengti glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis.
8. Europos Sąjunga turi išlikti įsipareigojusi išardyti prekyautojų žmonėmis ir neteisėto žmonių gabenimo tinklų verslo modelį ir spręsti su jais susijusius iššūkius, taip pat šalinti pagrindines neteisėtos migracijos priežastis, kad būtų užkirstas kelias žmonėms leisti į pavojingas keliones. Šiuo tikslu Europos Sąjunga ir toliau atidžiai stebės visus migracijos maršrutus tiek į Europos Sąjungą, tiek iš jos, laikydamasi prevencinio požiūrio. Ji toliau plėtos abipusiai naudingus plataus užmojo ir ilgalaikius visapusiškus partnerystės ryšius su kilmės ir tranzito šalimis, įskaitant partnerystes sienų ir saugumo srityse su mūsų kaimyninėmis šalimis ir pasaulio šalimis, apimančią kovą su neteisėtu migrantų gabenimu, taip pat toliau puoselės teisėtus atvykimo būdus, atitinkančius nacionalinę kompetenciją ir abipusius trečiųjų valstybių ir valstybių narių poreikius. Komisijos prašoma konsultuotis su Taryba ir valstybėmis narėmis dėl įvairių idėjų, kaip strategiškai optimizuoti, plėtoti ir įgyvendinti tokias partnerystes.
9. Tuo pat metu, laikantis tarptautinės teisės, bus svarstomi nauji neteisėtos migracijos prevencijos ir kovos su ja būdai, kartu užtikrinant tvarius sprendimus ir nesukuriant naujų migracijos maršrutų ar papildomo spaudimo. Remiantis maršrutu grindžiamu požiūriu, reikia parengti ir vykdyti bendrą veiklą su Tarptautine migracijos organizacija (TMO), Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuru (UNHCR) ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kad būtų sustiprintas atsakas į mišrų migracijos srautą ir būtų įdiegtos veiksmingos nacionalinės prieglobsčio ir migracijos sistemos visą maršrutą apimančio požiūrio kontekste. Komisija raginama aktyviai bendradarbiauti su valstybėmis narėmis šiais klausimais, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos juos įgyvendinti ir, jei aktualu, pasiūlyti iniciatyvų.

10. Susidūrusios su naujų rūšių grėsmėmis, pavyzdžiui, naudojimosi migrantais kaip įrankiais, ir priešiškais subjektais prie ES išorės sienų, valstybės narės turi turėti galimybę veiksmingai kovoti su tokia veikla ir užtikrinti Sąjungos stabilumą ir saugumą. Todėl Sąjunga ras bendrus sprendimus, kaip stiprinti ES teisinę sistemą, kad būtų sprendžiami klausimai, susiję su šiomis grėsmėmis ir saugumo iššūkiais, darančiais poveikį prieglobsčio ir sienų valdymui. Europos Sąjunga yra pasiryžusi kovoti su Rusijos ir Baltarusijos vykdomais hibridiniais išpuoliais prie jos išorės sienų. Šioms šalims arba bet kuriai kitai trečiajai valstybei negali būti leista piktnaudžiauti mūsų vertybėmis, įskaitant teisę į prieglobstį, ir kenkti mūsų demokratijai.
11. Atsižvelgiant į naująją prieglobsčio, migracijos ir Šengeno teisės aktų sistemą, 2024–2029 m. teisėkūros ciklo pradžioje taip pat daug dėmesio bus skiriama veiksmingam priimtų ES teisės aktų – visų pirma reformuotos bendros Europos prieglobsčio sistemos ir peržiūrėtos Šengeno *acquis* – įgyvendinimui, taip pat galiojančių teisės aktų taikymui. Be to, Europos Sąjunga ir jos valstybės narės turi užtikrinti, kad asmenys, neturintys teisės pasilikti, būtų veiksmingai sugrąžinami. Šiuo tikslu bus plėtojamas ir įgyvendinamas ryžtingesnis ir visapusiškesnis požiūris į grąžinimą, skubiai atnaujinant mūsų teisinę sistemą ir pajėgumus, kartu naudojant turimas vidaus ir išorės priemones. Sėkminga grąžinimo politika yra vienas iš pagrindinių visapusiškos ir patikimos ES prieglobsčio ir migracijos sistemos ramsčių.
12. Visos naujos priemonės migracijos klausimams spręsti turi būti parengtos ir įgyvendinamos visapusiškai laikantis taikytinos ES teisės ir Pagrindinių teisių chartijos, įskaitant negrąžinimo principą, taip pat tarptautinių teisinių įsipareigojimų, ir jomis turi būti paisoma valstybėms narėms tenkančios viešosios tvarkos palaikymo ir vidaus saugumo užtikrinimo pareigos pagal Sutartis.

13. Gerai valdoma migracijos sistema yra labai svarbi siekiant veiksmingai užkirsti kelią neteisėtai migracijai. Visapusiškai atsižvelgiant į nacionalinę kompetenciją, šiuo tikslu turėtų būti toliau dedamos pastangos dėl saugių ir teisėtų atvykimo būdų, kurie yra labai svarbūs teisėtai ir tvarkingai migracijai.
14. Europos Sąjunga tebėra įsipareigojusi remti asmenis, bėgančius į Europos Sąjungą nuo Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, ir yra pasirengusi užtikrinti būtiną teisinį tikrumą, kad būtų galima toliau valdyti padėtį tol, kol reikės. Šiuo atžvilgiu, laikydamosi solidarumo principo, ES atsižvelgs į visų valstybių narių apsaugos poreikius, padėti jose ir jų pajėgumus.
15. Sunkių formų ir organizuotas nusikalstamumas, įskaitant neteisėtą prekybą narkotikais, kenkia laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės veikimui. Jis kelia grėsmę piliečių saugumui ir kenkia teisinei valstybei. Politikos iniciatyvomis turėtų būti transformuotos perspektyvos – kovos su organizuotu nusikalstamumu pastangos turėtų būti grindžiamos teisėtais nukentėjusiųjų ir visuomenės interesais dėl apsaugos nuo nusikalstamumo užtikrinimo. Siekiant veiksmingai kovoti su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu, svarbu iš nusikalstamų grupių atimti jų išteklius, sutrikdyti neteisėtus finansinius srautus ir kovoti su nusikalstama veikla įkalinimo įstaigose. Turėtume didinti visuomenės atsparumą organizuotam nusikalstamumui, skatindami viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes, pavyzdžiui, Europos uostų aljansą, kad atsparesni taptų logistikos centrai. Be to, turėtume skatinti administracinį požiūrį, visų pirma, kad būtų užkirstas kelias skverbimuisi į teisėtą ekonomiką ir nusikalstamų organizacijų vykdomam nepilnamečių ir pažeidžiamoje padėtyje esančių asmenų verbavimui. Galimybė teisėsaugos institucijoms veiksmingai naudoti DI laikantis pagrindinių teisių, be kita ko, analizuojant didelius duomenų kiekius, galėtų būti naudinga nusikalstamumo prevencijai ir kovai su juo, ir turėtų būti toliau nagrinėjama. Be to, labai svarbu, kad Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis daugiadalykė platforma (EMPACT) ir toliau būtų ES operatyvinių veiksmų kovos su organizuotu nusikalstamumu srityje kertiniu akmeniu ir kad ji gautų išteklių. Nusikalstamumo prevencijos strategijos ir priemonės, pavyzdžiui, Europos nusikalstamumo prevencijos tinklas (EUCPN) ir Europos administracinio metodo tinklas (ENAA) turėtų būti neatsiejama ES pastangų kovojant su nusikalstamumu dalis.

16. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas kovai su korupcija ir sąžiningumo skatinimui laikantis bendro ES požiūrio, apimančio įvairius veiksmus – nuo korupcijos prevencijos ir analizės iki kovos su korupcija, daugiausia dėmesio skiriant ES institucijų ir valstybių narių skaidrumo ir sąžiningumo didinimui tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuose.
17. Europolas ir Eurojustas ir toliau atliks svarbų vaidmenį kovojant su tarpvalstybiniu organizuotu nusikalstamumu, padėdami užtikrinti, kad būtų remiama visų atitinkamų teisminių ir teisėsaugos institucijų veikla. Kadangi nusikalstamų organizacijų ir nusikalstamos veiklos poveikis siekia toli už ES ribų, labai svarbu toliau gerinti teisėsaugos ir teisminį bendradarbiavimą su trečiosiomis valstybėmis ES ir valstybių narių lygmeniu.
18. Siekiant sušvelninti galimus neišprovokuoto ir nepateisinamo Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą padarinius vidaus saugumui, turėtų būti toliau tęsiamas struktūrinis ES ir Ukrainos dialogas vidaus saugumo klausimais, kuris, kaip paaiškėjo, yra naudingas, taip pat veiksmai, kurių buvo imtasi.
19. Kova su nusikalstamumu internete ir realiame gyvenime yra ES vidaus saugumo užtikrinimo pagrindas ir Teisingumo Teismas priėmė ne vieną sprendimą šiuo klausimu. Šiuo atžvilgiu aukšto lygio grupės darbo rezultatai dėl prieigos prie duomenų siekiant užtikrinti veiksmingą teisėsaugą ir jos rekomendacijos turėtų būti Europos vizijos, susijusios su veiksminga prieiga prie duomenų teisėsaugos tikslais, politinės ir praktinės krypties ateityje pagrindas. Šiuo tikslu Komisijos prašoma parengti rekomendacijų įgyvendinimo veiksmų gaires.

20. Europos Sąjunga laikysis tvirtesnio požiūrio į terorizmo, radikalizacijos, dezinformacijos, smurtinio ekstremizmo ir antidemokratinę tendencijų internete ir realiame gyvenime prevenciją ir kovą su jomis, taip pat puoselės savo bendras vertybes ir europietišką gyvenimo būdą. Toliau kovosime su visų formų terorizmo finansavimu ir sieksime apriboti prieigą prie finansinių išteklių, taip pat skatinsime keitimąsi informacija. Tam, kad suteiktume mūsų tvirtam požiūriui pagrindą, atėjo laikas parengti naują kovos su terorizmu darbotvarkę, kuri apimtų įvairią politiką ir veiksmus, skirtus naujiems ir tebesitęsiantiems iššūkiams įveikti ir kolektyviniam ES saugumui bei atsparumui stiprinti. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas terorizmo aukoms. Be to, Europos Sąjunga skatins valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimą ir tarptautinį bendradarbiavimą šioje srityje. Bus labai svarbu kovoti su išorės subjektų keliamomis hibridinėmis grėsmėmis, užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi, taip pat kovoti su dezinformacija, klaidinga informacija ir visų formų neapykanta.
21. Europos Sąjunga remia valstybių narių pastangas kovoti su rasizmu bei antisemitizmu ir puoselėti žydų gyvenimą.
22. Pastaraisiais metais Europos Sąjunga susidūrė su vis daugiau iššūkių, susijusių su tarpsektorinėmis ir tarpvalstybinėmis krizėmis, įskaitant didelio masto gaivalines ir žmogaus sukeltas nelaimes, taip pat prie jos išorės sienų kylančiais konfliktais. Daugelis šių iššūkių dar labiau padidėjo ir toliau didės dėl klimato kaitos ir kintančios saugumo aplinkos Europoje ir visame pasaulyje. Todėl reikėtų imtis iniciatyvų teisingumo ir vidaus reikalų srityje siekiant prisidėti prie pasirengimo ir reagavimo į krizes ES lygmeniu stiprinimo laikantis visus pavojus apimančio ir visos visuomenės įtraukimo požiūrio pagal subsidarumo principą ir visapusiškai atsižvelgiant į valstybių narių kompetenciją. Šiomis iniciatyvomis turėtų būti siekiama toliau stiprinti civilinę saugą, kad mūsų piliečiai būtų labiau apsaugoti nuo žmogaus sukeltų ir gaivalinių nelaimių. Siekiant didesnio atsparumo, būtinas glaudesnis ES ir valstybių narių bendradarbiavimas, keitimasis gerosios praktikos pavyzdžiais ir ištekliais.

23. ES institucijos ir valstybės narės yra bendrai atsakingos už teisinės valstybės principo propagavimą ir apsaugą pagal ES teisę, nes tai labai svarbu ir yra būtina sąlyga siekiant veiksmingai įveikti iššūkius, su kuriais susiduria Sąjunga, be kita ko, laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje. Todėl įsipareigojame bendromis pastangomis laikytis teisinės valstybės principo visoje ES visomis turimomis priemonėmis pagal Sutartis.
24. Papildant reguliarią Tarybos dialogą teisinės valstybės klausimais Bendrųjų reikalų taryboje ir nedarant poveikio jos horizontaliajam vaidmeniui bei atsakomybei, teisingumo ministrai toliau rengs konkrečias temines diskusijas su teisinės valstybės principu susijusiais klausimais, kurie priklauso jų kompetencijai ir yra pabrėžiami Komisijos metinėje teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje. Tokios diskusijos papildys Tarybos kasmetinį dialogą teisinės valstybės klausimais ir padės dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais bei nustatyti klausimus, kuriems reikia skirti dėmesio ir dėl kurių reikia imtis veiksmų, tinkamai ir laikantis Sutarčių, siekiant, *inter alia*, užtikrinti teisę kreiptis į nepriklausomus teismus, teisinį tikrumą ir į žmones orientuotą požiūrį teisingumo sistemose. Tai savo ruožtu dar labiau sustiprins tarpusavio pasitikėjimą, kuris yra teisingumo ir vidaus reikalų politikos, grindžiamos abipusio pripažinimo principu, plėtojimo pagrindas.
25. Labai svarbu ne tik užtikrinti, kad būtų laikomasi teisinės valstybės principo, bet ir užtikrinti, kad visose atitinkamose darbo srityse būtų laikomasi Pagrindinių teisių chartijos. Todėl formuojant teisingumo politiką turėtų būti parengtos ir įgyvendintos pagrindinių teisių, įskaitant teisę į lygybę ir nediskriminavimą, apsaugos priemonės, atsižvelgiant į atitinkamas Pagrindinių teisių agentūros ekspertines žinias ir darbą.

26. Teisminis bendradarbiavimas visoje ES yra vienas iš pagrindinių tikslų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje. Sklandus teisingumo srities veikimas yra labai svarbus, o nuosprendžių ir teismo sprendimų tarpusavio pripažinimas visoje ES, grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu nacionalinėmis sistemomis, tebėra teismo bendradarbiavimo kertinis akmuo, galiausiai padedantis apsaugoti pagrindines teises. Be to, pagarba skirtingoms valstybių narių teisinėms sistemoms ir tradicijoms yra vienas iš pagrindinių principų, taikomų visiems teisės aktams teisingumo srityje.
27. Siekiant paremti šias pastangas ir visapusiškai atsižvelgiant į valstybių narių kompetenciją jų teisingumo sistemų organizavimo srityje, vykdant skaitmeninę transformaciją teisingumo srityje visoje Europos Sąjungoje turėtų būti vadovaujama 2024–2028 m. e. teisingumo strategija. Kartu reikia bendrai svarstyti dirbtinio intelekto naudojimą teisingumo srityje, atsižvelgiant į DI aktą.
28. Skaitmenizacija keičia teisingumą ir teisminį bendradarbiavimą, į teisinę sistemą integruojant technologijas. Vykstančia skaitmenine raida turėtų būti siekiama geriau užtikrinti teisę kreiptis į teismą, padidinti teisingumo sistemos veiksmingumą ir efektyvumą, padėti teisingumo srities specialistams atlikti savo darbą ir palaikyti glaudesnius ryšius su piliečiais, galiausiai visiems teikiant geresnes teisingumo paslaugas. Šiuo atžvilgiu DI naudojimas teisingumo sistemose turi didžiulį potencialą toliau sudaryti palankesnes sąlygas visoje ES visiems naudotis teise kreiptis į teismą ir gerinti šią galimybę. Tačiau DI priemonės turi būti naudojamos atsargiai, laikantis pagrindinių teisėms ir rizika grindžiamo požiūrio ir užtikrinant, kad naudotojams nebūtų užkrauta pernelyg didelė našta. Turi būti užtikrinama, kad DI būtų plėtojamas ir naudojamas įtraukiai, tvariai, gerbiant privatumą ir orientuojantis į žmogų. DI gali padėti teisėjams priimti sprendimus, tačiau neturėtų šio proceso perimti: galutinių sprendimų priėmimas turi išlikti žmogaus vykdoma veikla.
29. Šiuo atžvilgiu, siekiant užtikrinti asmenų teises, be kita ko, remiant priežiūros institucijas ES ir nacionaliniu lygmenimis, labai svarbi yra duomenų apsauga.

30. Itin svarbu, kad ES institucijos dalyvautų struktūrizuotuose ir visapusiškuose bendruose svarstymuose dėl visų ES baudžiamosios ir civilinės teisės aspektų, be kita ko, dėl vidinio nuoseklumo šiose srityse ir jų nuoseklumo atsižvelgiant į glaudžiai susijusias priemones didinimo. Pastangos visų pirma turėtų būti sutelktos į visapusišką esamos *acquis* įgyvendinimą, o naujos iniciatyvos turėtų būti grindžiamos įrodymais, aiškiai įrodančiais jų pridėtinę vertę.
31. Dėl ilgalaikio ir glaudaus bendradarbiavimo civilinės teisės srityje ir išsamaus teisinių priemonių rinkinio Europos Sąjunga yra unikali bendra teisinė erdvė. Gerai veikianti teisinė erdvė, įskaitant tvirtą ir veiksmingą teisinę sistemą ir sąžiningus bei patikimus procesus, yra pagrindinis ES išteklius apsaugant asmenų teises ir užtikrinant konkurencingumą. Tam, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos naudotis teise kreiptis į teismą, ypatingą dėmesį skiriant pažeidžiamiausiems asmenims, reikia dėti nuolatinės pastangas.
32. Siekiant užtikrinti ekonomikos augimą ir klestėjimą labai svarbu skatinti ekonomikos konkurencingumą, stiprinti kapitalo rinkų sąjungą ir prisidėti prie verslui palankios aplinkos, kad įmonės galėtų vykdyti veiklą ES, kūrimo. Šiuo atžvilgiu vienas iš pagrindinių veiksnių yra teisminis bendradarbiavimas civilinėse bylose. Tam reikia, *inter alia*, didinti teisinį tikrumą ir gerinti nuspėjamą teisinę aplinką bei užtikrinti geresnę prieigą prie informacijos. Pirmenybė taip pat turėtų būti teikiama teisingam ir veiksmingam galiojančių Sąjungos teisės aktų įgyvendinimui ir vykdymo užtikrinimui, taip pat išsamiam jų taikymo ir veikimo vertinimui, taip pat atsižvelgiant į konkurencingumo aspektus. Visos naujos teisėkūros iniciatyvos turi būti grindžiamos aiškios pridėtinės vertės įrodymais ir praktiniais piliečių bei įmonių poreikiais, be kita ko, mažinant įmonėms tenkančią administracinę naštą ir supaprastinant atitinkamą teisinę sistemą.

33. ES baudžiamosios teisės srityje pirmenybė ir toliau turėtų būti teikiama teisminei atsakui į organizuotą ir ypač sunkių formų nusikalstamumą, įskaitant kovą su korupcija. Be to, ypatingas dėmesys ir toliau turėtų būti skiriamas kovai su neapykantos nusikaltimais ir neapykantos retorika, nusikaltimų aukų rėmimui ir apsaugai, taip pat tolesniam darbui duomenų saugojimo srityje. Išskirtinis dėmesys turėtų būti skiriamas tarpusavio pripažinimo priemonių, įskaitant Europos tyrimo orderį ir su turto įšaldymo ir konfiskavimo orderiais susijusias priemones, veiksmingumo didinimui. Kad šie tikslai būtų pasiekti, būsimos iniciatyvos, kai aktualu ir būtina, turėtų būti grindžiamos struktūrinių ir išsamių svarstymų, prieigos prie duomenų aukšto lygio grupės darbo, tarpusavio vertinimų ir poveikio vertinimų etapų rezultatais. Taryba, bendradarbiaudama su kitomis ES institucijomis, toliau diskutuos dėl ES baudžiamosios teisės ateities.
34. Organizuotas nusikalstamumas yra susijęs su visa baudžiamosios teisenos grandine. Siekdamas kovoti su nusikaltėlių tinklais ir jų verslo modeliais visoje ES ir už jos ribų, kompetentingos institucijos taip pat turi stiprinti savo bendradarbiavimą, kad užtikrintų tinkamus tolesnius veiksmus. Kadangi dauguma didžiausių grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų yra išplitę ir už ES ribų, teisminis bendradarbiavimas su trečiosiomis valstybėmis yra labai svarbus siekiant palengvinti baudžiamąjį persekiojimą ir patraukti nusikaltėlių tinklų narius baudžiamojon atsakomybėn.
35. Valstybės narės ir Komisija ir toliau bus įsipareigojusios dėl Europos teismo tinklo civilinėse ir komercinėse bylose ir Europos teismo tinklo baudžiamosiose bylose, taip pat kitų atitinkamų tinklų, kurių tikslas – stiprinti teisminį bendradarbiavimą, ir toliau nagrinės, kaip šiais tinklais kuo geriau pasinaudoti.
36. Kintančioje pasaulinėje politinėje aplinkoje itin svarbus yra darnus laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės išorės aspektas. Šiuo tikslu ES turėtų toliau stengtis stiprinti teisminį bendradarbiavimą su trečiosiomis valstybėmis tiek civilinėse, tiek baudžiamosiose bylose.

37. Neišprovokuotas ir nepateisinamas Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą parodė, kad reikia veiksmingo teisinio ir operatyvinio atsako siekiant kovoti su nebaudžiamumu už agresijos nusikaltimą ir kitus sunkiausių formų nusikaltimus pagal tarptautinę teisę. Todėl ES ir toliau bus įsipareigojusi remti visų kompetentingų institucijų veiklos koordinavimą ir bendradarbiavimą tarptautiniu ir nacionaliniu lygmenimis, kad už sunkiausių formų tarptautinius nusikaltimus atsakingi asmenys būtų patraukti atsakomybėn sėkmingai tiriant šiuos nusikaltimus ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą už juos.
38. ES agentūros teisingumo ir vidaus reikalų srityje atlieka svarbų vaidmenį siekiant strateginėse gairėse nustatytų tikslų. Siekiant skatinti paramą, kurią jos teikia valstybėms narėms, jos turi veikti visu pajėgumu ir veiksmingai vykdyti savo atitinkamas užduotis, papildydamos valstybių narių institucijų veiklą, be kita ko, išorės aspekto srityje, ir prerogatyvas, bet tos veiklos ir prerogatyvų neperimdamos. Atliekant būsimą jų įgaliojimų peržiūrą turėtų būti visapusiškai vertinamas agentūroms priskirtas pagalbinis vaidmuo, atitiktis vietoje nustatytiems poreikiams ir galimų naujų užduočių įgyvendinamumas. Europos prokuratūra, kaip nepriklausoma Europos Sąjungos įstaiga, taip pat turi veikti visu pajėgumu ir veiksmingai apsaugoti Europos Sąjungos finansinius interesus pagal Sutartis. Reikėtų dėti pastangas siekiant skatinti glaudesnę agentūrų, įstaigų ir valstybių narių bendradarbiavimą ir užtikrinti, kad į jų ekspertines žinias būtų atsižvelgiama nuo pat ankstyvųjų politikos formavimo etapų.

39. Patikimi instituciniai darbo metodai bus itin svarbūs siekiant užtikrinti teisėkūros proceso veiksmingumą ir pagrįsti strategines teisėkūros ir veiklos planavimo gaires laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje artimiausiais metais. Šiuo tikslu ir visapusiškai atsižvelgiant į ES institucijų prerogatyvas:

- ES institucijų prašoma visais teisėkūros proceso etapais ypatingą dėmesį skirti būsimų iniciatyvų teisingumo ir vidaus reikalų srityje suderinamumui ir nuoseklumui;
- labai svarbu, kad ne TVR srities teisėkūros iniciatyvos, kurios daro didelį poveikį vidaus saugumui, kurių koncepcijos yra iš esmės susijusios su bendradarbiavimu teisingumo ir vidaus reikalų srityje ar kurios daro poveikį su šia sritimi iš esmės susijusioms priemonėms, būtų geriau koordinuojamos jau parengiamajame etape;
- labai svarbu, kad visi nauji pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų ir iniciatyvos teisingumo ir vidaus reikalų srityje būtų pagrįsti įrodymais, paremti prasmingais poveikio vertinimais, rodančiais jų pridėtinę vertę ir atsižvelgiančiais į subsidiarumą, proporcingumą ir poveikį įvairioms valstybių narių teisinėms sistemoms ir tradicijoms, taip pat į finansinį poveikį nacionaliniu lygmeniu. Turi būti aiškiai atsižvelgiama į principą, kad už nacionalinį saugumą ir toliau atsako tik kiekviena valstybė narė. Reikia imtis tolesnių veiksmų siekiant užtikrinti, kad poveikis vidaus saugumui, visų pirma teisėsaugos ir teisminės institucijoms, ir piliečių bei pažeidžiamų asmenų pagrindinėms teisėms būtų nuodugniai įvertintas, ir reikės nuolatinių pastangų siekiant užtikrinti, kad saugumas ir pagarba pagrindinėms teisėms būtų tinkamai įtraukti į įvairias ES politikos sritis, taip užtikrinant, kad tie tikslai būtų visapusiškai puoselėjami kaip neatsiejama visų politikos iniciatyvų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje dalis;

- siekiant užtikrinti, kad pasiūlymuose dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų būtų laikomasi Sutartyse nustatytos kompetencijos priskyrimo sistemos ir kad teisėkūros procese būtų visapusiškai atsižvelgiama į teisingumo ir vidaus reikalų srities ypatumus, visos institucijos turėtų užtikrinti, kad būtų taikomi tinkami teisiniai pagrindai;
- bus būtina išlaikyti ir stiprinti įvairių teisingumo ir vidaus reikalų politikos sričių suderinamumą ir nuoseklumą, kartu išsaugant laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės įgyvendinimą ir vieningumą, taip pat Šengeno *acquis* suderinamumą, kai aktualu, glaudžiai bendradarbiaujant su Šengeno asocijuotosiomis šalimis.

*

ES institucijų ir valstybių narių prašoma užtikrinti tinkamą su šiomis gairėmis susijusią tolesnę teisėkūros ir operatyvinę veiklą.
